

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ที่สำคัญของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ประเทศไทยเผชิญกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนั้นสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญแก่การพัฒนา นโยบายการท่องเที่ยวอย่างมาก โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นและประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศหันมาสนใจมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น และรัฐบาลได้มีการปรับปรุงและพัฒนาความพร้อมของสถานที่ท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดให้มีความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งทำให้เกิดการสร้างรายได้ให้แก่ตัวจังหวัดเอง และยังถือได้ว่าเป็นรายได้ที่สามารถนำไปสนับสนุนประเทศให้พ้นจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจไปได้ ทำให้แต่ละจังหวัดมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของตนให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลอย่างเต็มที่

ในส่วนของตัวจังหวัดลำปางนั้นเป็นจังหวัดใหญ่จังหวัดหนึ่งทางภาคเหนือตอนบน มีความเจริญและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของจังหวัดลำปางคือการที่จังหวัดลำปางเป็นศูนย์กลางการคมนาคมของภาค และอยู่ในเส้นทางโครงข่ายทางหลวงที่เชื่อมโยงกลุ่มประเทศภูมิภาคน้ำโขง ปัจจัยเหล่านี้สนับสนุนจังหวัดลำปางให้เป็นศูนย์กลางการคมนาคมทำให้นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปยังจังหวัดต่างๆ ในภาคเหนือตอนบนมักจะแวะเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด อีกทั้งจังหวัดมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายๆ ด้านทั้งทางด้านศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่ เช่น ภาพเขียนสีประวัติศาสตร์ประตูผา ศูนย์อุตสาหกรรมเซรามิก เป็นต้น และด้านสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามก็มีอยู่มากมาย เช่น อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย ถ้ำผาไท เป็นต้น ทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาตินิยมมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนเป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางที่ได้รับความนิยมอย่างสูงเพราะเป็นสถานที่ที่สวยงามมีความโดดเด่นเฉพาะตัว ลักษณะพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนเป็นเทือกเขาสลับซับซ้อนของสันเขาผีปันน้ำตะวันตก ทอดตัวตามแนวทิศเหนือ-ใต้ ซึ่งเป็นเขตแบ่งระหว่างจังหวัดลำปางและจังหวัดเชียงใหม่ มียอดเขาสูงสุดคือดอยลังกา ภูมิประเทศ

ประกอบด้วยความหลากหลายทางกายภาพมีทั้งน้ำพุร้อน น้ำตก ลำธาร ภูเขา ถ้ำ และรวมถึงการเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารและแหล่งกำเนิดของลำห้วยใหญ่ๆ ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของแม่น้ำวัง เช่นแม่น้ำสอยห้วยแม่กา เป็นต้น สภาพป่าของอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนประกอบด้วย ป่าดิบเขา ป่าสนเขา ป่าเต็งรัง และป่าเบญจพรรณ ซึ่งจะกระจายอยู่ทั่วไปตามความสูงของสภาพพื้นที่ มีพันธุ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ มะค่าโมง ยมหิน ยมหอม ค้างคอง ตะแบก สนสามใบ ฯลฯ เนื่องจากสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์ตลอดจนระดับความสูงที่แตกต่างกัน จึงทำให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าหลายชนิด และนกพันธุ์ต่างๆจำนวนมาก

ประกอบทั้งในตัวอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจอยู่หลายแห่ง เช่น น้ำตกแม่เป๊ก เป็นน้ำตกที่สวยงามแห่งหนึ่งเข้าถึงได้โดยใช้เส้นทางในการศึกษาธรรมชาติซึ่งอยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนประมาณ 3 กิโลเมตร ประกอบด้วยสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์และน้ำตกสูง 3 ชั้น น้ำตกแจ้ซ้อน เป็นน้ำตกที่เกิดจากลำน้ำแม่มอน ไหลตลอดปี มีแอ่งน้ำรองรับตลอดสาย ไหลตกลงมาเป็นจำนวน 7-8 ชั้น บ่อน้ำพุร้อน เป็นแหล่งน้ำพุร้อนที่มีสภาพทางธรณีวิทยาที่น่าสนใจ มีกลิ่นกำมะถันค่อนข้างอ่อน จำนวน 9 บ่อ ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ประมาณ 3 ไร่ ภายในพื้นที่มีโขดหินน้อยใหญ่กระจายอยู่ทั่วไป บริเวณใกล้เคียงทางอุทยานได้จัดทำห้องอาบน้ำแร่แยกห้องหญิง-ชาย มีทั้งตักอาบและอ่างแช่ส่วนตัว หรืออาจแช่น้ำอุ่นกลางแจ้งบริเวณลำธารแม่มอนที่ไหลลงมารวมกับน้ำพุร้อน อุณหภูมิโดยเฉลี่ยของน้ำพุร้อนประมาณ 73 องศาเซลเซียส

อย่างไรก็ตาม อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนถือว่าเป็นแหล่งสำคัญในการรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ฉะนั้นปัญหาที่อาจจะตามมาก็คือ ผลกระทบจากการท่องเที่ยว ความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมและปัญหาทางด้านสังคม เนื่องจากการพัฒนามีการลงทุนในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปการ ดังนั้น ในการจัดการ โครงการพัฒนาอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมตามมาด้วย ในการทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ต้องการทราบถึงมูลค่าเชิงนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการเป็นข้อมูลเชิงวิชาการสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อที่ใช้ในการตัดสินใจในการพัฒนาปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวต่อไป อีกทั้งช่วยในการกำหนดนโยบายและทิศทางการใช้ประโยชน์จากพื้นที่และร่วมกันอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวที่มีมูลค่าเหล่านี้ไว้ด้วย เพราะถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมูลค่าและประโยชน์ทางนันทนาการต่อผู้ที่มาเยี่ยมชม

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อทราบพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง
- 2) เพื่อหาเส้นอุปสงค์ของการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน และนำมาใช้ในการประมาณมูลค่าเชิงนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

1.3 ประโยชน์ของการศึกษา

เส้นอุปสงค์ของการท่องเที่ยวที่วัดมูลค่าของอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนที่หาได้นั้น สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์แก่ภาครัฐบาลและภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายการพัฒนาและฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนต่อไป และในส่วนของมูลค่าเชิงนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนที่วัดได้สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเปรียบเทียบกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆที่มีลักษณะเชิงนันทนาการใกล้เคียงกัน โดยวิธีการส่งผ่านผลประโยชน์ (Benefit Transfer)

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของสถานที่ศึกษาวิจัย คือ สถานที่ท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง เพราะอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน เป็นสถานที่ที่เหมาะสมแก่การมาท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ และมีลักษณะทางด้านนันทนาการที่เด่นชัด และขอบเขตของการศึกษาวิจัยคือการศึกษาเฉพาะมูลค่าเชิงนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน จังหวัดลำปาง โดยใช้วิธี Travel Cost Method (TCM) เพราะเป็นวิธีที่ใช้มูลค่าจากการใช้ประโยชน์โดยตรงที่ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งที่ผู้บริโภคมักเข้ามาชมสถานที่ท่องเที่ยวต่อปีกับต้นทุนค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นสมการอุปสงค์ของสถานที่ท่องเที่ยวหาได้ง่าย และชัดเจน โดยการวัดมูลค่าเชิงนันทนาการนั้นสามารถแสดงออกในลักษณะที่สิ่งแวดล้อมให้ประโยชน์ในรูปแบบกับประชาชน